

ความสำคัญของต้นทุนชีวิต (ทุนชีวิต)

โดย รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี

การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และวิเคราะห์ตามระดับตั้งแต่สิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็กไปจนถึงระดับของกลไกของสังคม และกรอบกระบวนการทัศน์ในการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทั้งสัมมาชีพและทักษะการอยู่ร่วมในสังคม เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนากระบวนการสร้างเสริม ทุนชีวิตแนวคิดเชิงบวก ด้วย 3 ปัจจัยหลักที่สำคัญ

- 1) “ต้นทุนชีวิต (ทุนชีวิต; Life Assets) เปลี่ยนความคิด ชีวิตเปลี่ยน” ถ้าอยากให้เห็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของเด็ก จะต้องขับเคลื่อนด้วยพลังบวก และเวลาที่จะแก้ไขปัญหานั้น แก้ไขด้วยพลังบวกจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ในทุกด้าน และเป็นจุดตั้งต้นที่ **ทำให้เกิด Positive mindset**
- 2) “ต้นทุนชีวิต (ทุนชีวิต; Life Assets) พังเสียงสะท้อนของเด็ก ๆ” การเล่นบทผู้ฟังที่ดีจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำให้เข้าถึงอุปสรรคและปัญหาของเด็ก โดยที่การเป็นผู้ฟังที่ดีนั้น จะทำให้สร้างทางออกที่ดีและสร้างสรรค์ร่วมกัน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ทำให้เด็กมีทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะในการจัดการปัญหาและอุปสรรคอย่างสร้างสรรค์ และรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมอย่างมีคุณค่า **ก่อให้เกิด Positive cognitive development**
- 3) “ต้นทุนชีวิต (ทุนชีวิต; Life Assets) สร้างให้คนทำงานด้านเด็กและเยาวชนทำอย่างเป็นระบบ และมีส่วนร่วม” ต้นทุนชีวิตคือกระบวนการที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วม มีระบบและขั้นตอน มีผลการศึกษาที่สำคัญซึ่งนำไปสู่การวางแผนที่เป็นระบบ และชัดเจนยิ่งขึ้น **ก่อให้เกิด Meaningful Participation and Systematic thought**

“กิจกรรมใดๆที่เกิดจากการทำงานเป็นทีมอย่างมีส่วนร่วม และการทำงานที่เป็นระบบตั้งแต่ วางแผน คิดวิเคราะห์ ลงมือทำ และถอดบทเรียนร่วมกัน จะก่อให้เกิดทักษะการอยู่ร่วมในสังคม และความคิดเชิงระบบ” (สุริยเดว ทรีปาตี 2551)

“ฉะนั้นต้นทุนชีวิตหรือทุนชีวิต (Life Assets) คือ ทักษะชีวิต (Cognitive Development) และจิตสำนึก (Mindfulness) ต่อตนเองและสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่อย่างใกล้ชิดเช่นบ้าน ชุมชนและโรงเรียน เพื่อทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคมในการจัดการกับปัญหา หรือสภาวะการณ์เสี่ยงต่างๆ” (สุริยเดว ทรีปาตี, 2551)

เมื่อคำนึงถึงพลังบวกทั้งในตัวตนและสังคมแวดล้อมที่อาศัยหรือดำเนินชีวิต ทุนชีวิตจึงแบ่งพลังบวกออกมาเป็นสองหมวดใหญ่ ได้แก่พลังตัวตนและพลังจากสังคมแวดล้อมที่ใกล้ตัวมากที่สุดมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมพลังบวกมากที่สุดดังนี้

พลังทุนชีวิต (พลังบวก) 5 พลัง

พลังตัวตน (Power of Self) เป็นการรวมพลังบวกภายในตัวเอง ประกอบด้วยการมองเห็นคุณค่าและศรัทธาในตนเอง การเชื่อมั่นในตัวเอง และทักษะชีวิต

พลังครอบครัว (Family power) เป็นพลังความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ ความปลอดภัยภายในบ้านรวมทั้งการปลูกฝังวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิต มีการให้ความช่วยเหลือ

ลิขสิทธิ์ของรศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี กุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและวัยรุ่น

พลังสร้างปัญญา(Power of Wisdom) เป็นพลังความมุ่งมั่นในการเพิ่มปัญญา การได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

พลังเพื่อนและกิจกรรม (Power of Peer and Activity) เป็นพลังในการทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งการสร้างวินัยในกลุ่มเพื่อน กิจกรรมต่างๆ ออกกำลังกาย สันทนาการนอกหลักสูตร

พลังชุมชน(Power of Community) เป็นพลังของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร มีความเข้าใจ มีมิตรไมตรี มีวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดี จิตอาสา ความอบอุ่นปลอดภัย และมีกิจกรรมร่วมกันในชุมชน

FIGURE SHOW; A POSITIVE NAVIGATOR !!
LIFE ASSET POSITIVE MODEL STRENGTH THE COMMUNITY

ภาพแสดงที่ 1 ทูนชีวิต 5 พลัง ที่มีองค์ประกอบ 5 พลัง พลังตัวตน (Power of Self) พลังครอบครัว (Power of Family) พลังสร้างปัญญา (Power of Wisdom) พลังเพื่อน (Power of Peer) และ พลังชุมชน (Power of Community)

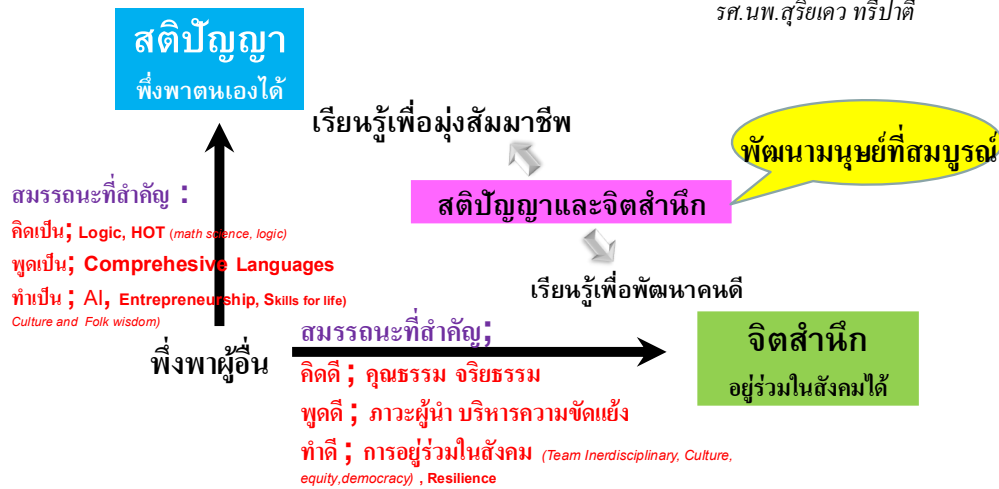
การเสริมสร้างทุนชีวิตส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างมีทิศทาง ก็คือ การสำรวจพื้นที่/ชุมชน ผ่านเครื่องมือวัดทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยที่พัฒนาขึ้น เป็นเครื่องมือที่เป็นตัวชี้วัดเพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังกลุ่มเด็กและเยาวชนจากสภาพแวดล้อม และปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งผลของการวัดทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนนั้น จะทำให้เราทราบถึงจุดอ่อนของทุนชีวิตของเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆและนำไปสู่การพัฒนาหรือเสริมสร้างต้นทุนนั้นๆ โดยอาศัยกิจกรรมที่ตรงกับการพัฒนาทุนชีวิตตามที่ต้องการ

ฉะนั้นระบบการศึกษาที่จะเสริมสร้างพลังบวกให้กับเด็กและเยาวชนในมิติใหม่จะต้องเสริมพลังทุนชีวิตให้เข้มแข็งด้วย กระบวนทัศน์ใหม่ที่จะเสริมพลังบวกนั้นสอดคล้องกับกระบวนทัศน์ในการสร้างการเรียนรู้ที่จะเติบโตมาเป็นมนุษย์สมบูรณ์ซึ่งหากจะออกแบบง่ายๆ ก็คือการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ **คิดเป็น พูดเป็น และทำเป็น** ซึ่งจะเติบโตมาเป็นคนเก่งมี **สติปัญญาที่ฉลาดมีวิธีการทำงานที่ดี** แต่หัวใจสำคัญที่ผู้ใหญ่มักหลงลืมในระบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ **ฐานรากต้องเข้มแข็งและเป็นคนดี** ที่คิดแบบง่ายๆคือ **คิดดี พูดดี ทำดี** ดังแสดงในภาพ 2

กระบวนการทัศน์ใหม่เรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

รศ. นพ. สุริยเดว ทรีปาตี

ภาพแสดง 2 แสดงกระบวนการทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งแนวนอน ที่จัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของชีวิต เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเป็นคนดี โดยมีสมรรถนะที่สำคัญ คิดดี พูดดี ทำดี ก่อให้เกิดจิตสำนึก ในขณะที่แนวดิ่งเป็นการพัฒนาให้เป็นคนที่เก่งซึ่งมีสมรรถนะที่สำคัญ คิดเป็น พูดเป็นและทำเป็น ก่อให้เกิดสติปัญญาแห่งอาชีพ

เอกสารอ้างอิง

1. สุริยเดว ทรีปาตี. ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย. โรงพิมพ์เด็อนตุลา:พิมพ์ครั้งที่ 7; ตุลาคม 2554.
2. สุริยเดว ทรีปาตี นัทธนัน จรัสจรวงเกียรติ. นวัตกรรมพลังบวกสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม. ในหนังสือคุณภาพชีวิตเด็ก 2556 สุริยเดว ทรีปาตีและ วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ บรรณาธิการ: โรงพิมพ์แอปป้าพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ธันวาคม 2556; หน้า141-165.
3. Tripathi S. The National survey of Life Assets (Positive youth Development) among secondary school students in Thailand. J.Adol.Health:Feb.2013 vol.52(2)S;s6.